

KOVÁCSNÉ KISS IBOLYA

APRÓ ÖTLETEK, APRÓ ÖRÖMÖK AZ ALSÓ TAGOZATOS SZLOVÁKÓRÁKON

A szlovák nyelv tanításának problematikáját, talán kicsit sántikáló, idősödő módszereinek frissítését, újszerűsítését mostanában rengeteget ragozzuk. Tudjuk, hogy fontos, érezzük, hogy valahogy – bár szerintem igazságtalanul – a magyar iskolák színvonalának a szülők szemszögéből nézve egyik legfontosabb mutatója a gyerekek szlovák nyelvtudásának a szintje. S mi, jó pedagógusok, készek vagyunk mindent megtenni annak érdekében, hogy a legtöbbet adjuk magunkból, s hogy a lehető legtöbbet tudjuk kihozni a gyerekekből is. Megannyi kérdés kavarog ilyenkor fejünkben: Hogyan érjem el, hogy kisdíákjaim megfelelő szinten tudják elsajátítani a szlovák nyelvet? Hogyan érjem el azt, hogy a nyelvtanítás örömteli legyen pedagógusnak és kisdíáknak egyaránt? Mire összpontosítsak? A monitor kifogástalan eredményére vagy inkább bátran bevállalva szabadon beszéljünk, játszunk a gyerekekkel, elengedve a nyelvtani szabályok drilljét. Használjak-e tankönyvet, s ha igen, melyiket? Mi legyen a célunk? A teljesítmény? Hogy vasszigorral tanítsuk meg a gyerekekkel fújni a nyelvtani szabályokat, a „vybrané slová“-t? Vagy hozzunk létre inkább egy kellemes, felszabadult légkört, ahol a teljesítmény egyfajta következménye a játékos foglalkozásnak? Nos, ha megvannak a kérdéseink, s megtaláltuk saját válaszainkat

is, akkor mehetünk tanítani! Egymást segítve, ötletelve. Nézzünk az anyémek közül néhányat.

TANKÖNYVET, DE MELYIKET?

Én konkrétan egyiket sem használom, mégis valójában sokat közülük. Jópár nyelvkönyv fekszik az asztalomon, lapozásra készen állva, tele sok-sok jó ötlettel. Szlovák, angol, spanyol? Nem a nyelv a lényeg! Hanem a benne megbújó módszer. A felkészüléskor ezektől szemezgetek, attól függően, az óra témájához és fejlesztési céljaihoz éppen melyikben találok inspirációt.

SZLOVÁKÓRÁN KOMMUNIKÁLNI...

...de milyen nyelven? És mennyire beszéljünk kerek mondatokban, kifejtetten? Szerintem nagyon egyszerűen kellene kommunikálni: hangunkat, gesztusainkat, arcunkat, szemünket – mindent bevetve. A lényeg az, hogy szlovákul beszéljünk. A gyerekek gesztusokból, hanglejtésből kezdenek érteni egyszerű mondatokat, utasításokat, dicséretet, buzdítást. Ne féljünk ezeket szlovákul kimondani. Sőt! Nyugodtan szoktassuk őket arra, hogy ők is a szlovák nyelvet használják. Segítsük őket ebben egy kis összefoglaló táblázattal, melyben a leggyakrabban használt szókapcsolatokat foglaljuk össze. A táblázatot kithetjük nagy méretben

a táblára, később kisebb méretekben minden gyereknek a padjára. Ha valami nem jut eszébe, elég csak oldalra sandítani, már ott van a mondat. „Pani učiteľka, nerozumiem!“

RÍMBE SZEDVE KÖNNYEBBI!

Igen, csenjünk el az ötletet az angol nyelvkönyvekből, vessük be a verseket. Fedezzük fel magunkban az alkotói vénát. Nem kell hozzá nagy tudomány. Nincs szükségünk szépirodalmi művekre, hanem olyan rímekbe szedett mondatokra, melyek az adott téma szóképletéből épülnek fel. Ha elkészült a versike, már csak elég sokszor és sokféleképpen mondani. Szerezzünk hozzá dallamot, ritmizáljuk, mutogassuk, játsszuk el, csörögjünk, doboljunk mellé, mozogjunk, játszunk a hangunkkal, hangosítsunk, halkítsunk, bújtassunk dallamot. Közben akaratlanul is a fejünkbe vésődik az a pár mondat. A szép szlovák gyermekdalok régies kifejezései helyett – vagy akár mellett – tanuljunk most, a gyerekek körében használatos szófordulatokat, szókapcsolatokat. A „milá má, duša má, nezatváraj pred nama“ gyönyörű mondat helyett/ mellett talán életszerűbb egy örömteli felkiáltás: „Puk je v bráne ojoj, dali chlapci krásny gól!“ – esztétikai szempontból nincs irodalmi értéke a rímbe szedett mondatnak, de annyira

hangosan, hevesen és boldogan tudják kiáltani, hogy öröm hallgatni.

MESÉKKEL IS KÖNNYEBB

Így igaz. Mi az, ami a kisgyerekekhez a legközelebb áll? Milyen irodalmi alkotások azok, melyek a magyar nyelvben és a szlovák nyelvben is egyaránt megtalálhatóak? A közös meséink! Van bizony jó pár belőlük. A gyerekek ismerik őket, a mi feladatunk már csak annyi, hogy bátran el is tudják mondani szlovákul. Erre a Hocus Lotus narratív módszert (<https://www.hocus-lotus.sk/>) használom. Körben állva, lehunytt szemmel egymás kezét fogva, visszafelé számolva eljutunk a Meseországba. Kinyitjuk a szemünket, megérkeztünk, kezdődhet a mese! Nagyon egyszerű mondatokból építem a történetet. Olyan mondatokból, melyek könnyen eljátszhatók, gesztusokkal megjeleníthetők, megjegyezhetők, leutánozhatók. S csak ennyit tesszünk: mondjuk, mutatjuk, mozogjuk a mesét. Ami a legfontosabb: tartjuk a szemkontaktust. Ezzel bátorítunk, igazolunk, s a gyerekek értésére adjuk, hogy ebben mi most összetartozunk.

KÁRTYÁZNI MENŐ!

Igen! Kis kártya, nagy kártya, falikártya, színes kártya, színezni való kártya... A szókészletet jelenítsük meg kártyácskákon, melyek többször, sőt, akár több éven keresztül felhasználhatók. S mi mindenre tudjuk használni? A kártyákon megjelenő fogalmat meg tudjuk nevezni, le tudjuk írni, le tudjuk rajzolni, ki tudjuk színezni, különféleképpen csoportosítani tudjuk, el tudjuk rejteni, meg tudjuk találni, mondatba tudjuk

foglalni, ki tudjuk egészíteni melléknévvvel, mutató névmással, birtokos névmással, színnel, számmal. Falon, táblán, faliújságon meg tudjuk jeleníteni, sőt, letehetjük a BeeBot táblájára is. S mindezek közben mondani, ízlelgetni magát a szót halkan, hangosan, szótagolva-tapsolva.

SEGÍTSÉG A LÁTHATÁRON!

Az jó, ha a pedagógus ura a helyzetnek, de az sem árt, ha van egy kis segítőtje, akinek vannak érzelmei, akire mindenki hallgat, akinek mindenről van véleménye, sőt bátran, őszintén el is mondja. Az én segítóm egy kis plüss elefánt, aki minden gyerek barátja. A szlovákóra kabalája. Észrevételeit nekem sugja, ezeket a gyerekeknek tolmácsolom. Egyetérthetek vele, de nem kell megtennem. Ha ő túl szigorú az osztályzásnál, én a gyerekek mellé tudok állni, s megtehetjük ezt fordítva is.

LÉPJÜK ÁT A HATÁROKAT!

...és ne csak a szlovákóra témáival foglalkozzunk a szlovákórákon. Bátran vágjunk bele egy-egy matematikai, természetismereti, honismereti témába. Közvetítsük az információkat: szlovákul. Szervezzünk témaheteket, járjunk körbe egy-egy problematikát szlovákul is, beszéljünk magyarul nem beszélő szakemberekkel!

KINYÍLIK A VARÁSZDOBOZI!

...és felfedi a kincseit. A varászdoboz tele van játékkal, s az óra végén egy megérdemelt munka után jólesik egyet játszani. Párkereső, Dobble, Nálam van a.., Bingo, mindezt imádják a gyerekek.

Adjuk meg nekik a játék lehetőségét is! És itt valóban: a szlovák nyelv használata már csak mellékhatás!

MIKOR A POSTÁS KÉTSZER CSENGET

...egyszer nekünk, egyszer pedig annak a nagyszombati szlovák tanulócsoporthoz az ajtaján, amelyikkel levelezünk. Nagy örömmel várjuk, olvassuk a levelet, s mi is nagy örömmel írjuk. Sok-sok rajzzal, képpel kiegészítve. Boldogan mondhatjuk: vannak szlovák barátaink!

SZLOVÁKÓRA – ÖRÖMÓRA

Hogy a szülők is képben legyenek arról, hogy a „Mit csináltak a szlovákórák?” kérdésekre adott „Játszottunk”-on túl mivel is foglalkozunk, létrehoztam egy közösségi oldalt, a Szlovákóra – örömóra-t (<https://www.facebook.com/Szlov%C3%A1k%C3%B3ra-%C3%B6r%C3%B6m%C3%B3ra-434778723992773>). Ezen az oldalon megosztok minden feladatlapot, verset, mesét, szöveget. Akinek van kedve, megnézi, s otthon is gyakorolhatja a feladatokat. Aki rákattint, nemcsak gyakorolhat, hanem bátran használhatja a saját kisdíákjaival is. Hátha az én ötleteim közül is rátalál egy olyanra, amit fel tud használni. Nekem nagy öröm, hogy megoszthatom veletek, kollégáimmal!

FELHASZNÁLT IRODALOM:

■ Dr. Orosz Róbert (2012): *Tehetség és személyiségfejlődés*, url: <https://docplayer.hu/3347542-Tehetség-es-személyiségfejlodes-dr-orosz-robert-pszichologus-debreceni-egyetem-pszichologiai-intezet.html> (letöltés ideje: 2021. december 31.)

Novembrová rozprávka

Letela vrana.
-Aha, tam je syr! Ja mám rada syr! Zjem ten syr!
Prišla liška.
-Aha, tam je vrana! Aha, vrana má syr. Ja mám rada syr.
-Vrana, daj mi syr!
-Mh-mh.
-Vrana, daj mi syr!
-Mh-mh.
-Vrana zaspievaj!
-Lala-lál!
Vrana otvorila ústa. Syr spadol. Liška zjedla syr.

Budem zdravý, ako buk!

Na raňajky všetko zjem,
rožok, maslo, mlieko chcem!
Juchuchú, juchuchú, budem
zdravý, ako buk!

Na tanieri mám polievku,
Zemiaky, mäsko, vajce, šunku.
Juchuchú, juchuchú, budem
veľký, ako buk!

